

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

WIEN 5
**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Hindenburg — Hitler.

Pavl von Hindenburg, nemški prezident in najvišji poveljnik nemške armade, je umrl. Njegovo življenje je bilo življenje nemškega vojaka, ki je osivel v službi trem nemškim cesarjem, v najusodnejših trenutkih povojne Nemčije pa bil poklican na prvo mesto v državi, na mesto, na katerem si je priboril najčastnejši naslov: očeta domovine. Kot vojak in pozneje kot nemški prezident je razumel svoje življenje kot službo narodu, katerega slava in veličina mu je bila vzor njegove duše. Ko je pred leti poklical nemškega narodnega socializma Adolfa Hitlerja za nemškega kanclerja, mu je nedvomno lebdela pred očmi slika novega, vstajajočega nemškega cesarstva. Osiveli starček je postal simbol nemškega naroda in njegovo ime je s svetim spoštovanjem izrekal vsak Nемеc doma in v Avstriji. Sedemosemdesetleten je zatiskal oči sedaj, ko stoji njegov narod pred novo usodo, ki bo odločevala o njegovi biti v bodočem stoletju.

V noči na torek 7. avgusta je nemški narod pokopal svojega prvega državljana v žalni slovesnosti, kakoršno zamore zasnovati samo nemška duša. Sredi špalirja njegovih bataljonov in polkov, ki jim je zapovedoval v svojem dolgem življenju, med gorečimi bakljami svojih sobojevnikov in vojaštva se položili truplo osivelega maršala na častni oder v velikem spominskem gradu Tannenbergu. V imenu nemškega ljudstva se je od njega poslovil kancler Hitler. Ob njem je stal zadnji še živeči, nemški maršal svetovne vojne Mackensen, nadalje vicekancler Papan v uniformi ulanskega častnika, bivši nemški prestolonaslednik Viljem v huzarski uniformi in še princ Avgust Viljem v uniformi hitlerjanskih napadalnih čet. Po defileju diplomatskih in vojaških zastopnikov inozemstva pred rujavo, z državno zastavo ovito krsto so bile žalne slovesnosti za pokojnim zadnjim prezidentom Nemčije končane.

Hindenburg je bil predvsem vojak in še kot državni predsednik je vršil svojo službo le, da je sankcioniral voljo naroda po ustavi, na katero je sam opetovano zaprisegel. Pretresljivo je, da mu je smrt zatiskala oči v trenutku, ko je točno pred dvajsetimi leti Nemčija odredila mobilizacijo svojih čet in s tem stopila v svetovno vojno.

Hitler je prvi položil na krsto velikega pokojnika velik venec v imenu nemškega ljudstva. Še ni bil rajni zatiskal oči, ko je vlada tudi že odločila glede njegovega nasledstva. Mahoma, kot vse v narodno-socialistični državi, je sklenila z zakonom od 2. avgusta, da prevzame mesto za maršalom Hindenburgom kancler Hitler, kateremu nemško ljudstvo z 19. avgustom v posebnem glasovanju izroči vse prezidentove pravice in dolžnosti. Hitler sam je odklonil naslov prezidenta in si pridržal le ime „voditelja in kanclerja“.

Dalekosežnost novega narodno-socialističnega koraka po Hindenburgovi smrti je danes še težko pregledati. Vsekakor pa je z njim sprejela Nemčija novo, doslej neznano državno obliko. Odločujoča in izvršujoča oblast v državi sta odslej združeni le še v eni osebi. Oblast je Hitlerju poverjena na nedoločeno dobo, zakon zato tudi ne govori o njegovem nasledniku. Seve je sedanji Nemčiji prosto prepuščeno, da si sama izbira sebi najprikladnejšo državno obliko, ostane pa odprto vprašanje, v koliko se bo nova država z močjo, združeno v eni sami osebi, dala učeniti v ostalo evropsko telo in v koliko bo hotela in zamogla prispevati k redu in miru v svetu. Maršal in prezident Hindenburg je bil, ki je s svojo izklesano vojaško osebnostjo povezoval sicer v svetu že odtujeno Nemčijo z ostalimi državami, on edini je tudi bil, ki je družil Nemčijo nekdanje cesarske dobe z Nemčijo povojnih let. Vse to je z njim vred minulo. Tolika oblast in dolžnost v rokah ene sa-

me osebe pa nedvomno odgovarja totalitarnemu načelu narodnega socializma, ki priznava le svoje pristaše za narod in le svojega voditelja za narodnega voditelja. V Evropi je danes ni države, v kateri bi bili združeni vladarska in vrhovna državna oblast, ni je niti v državah z najstrožjo diktaturo. Celo tako mogočni ameriški predsednik

je za svoje delo odgovoren kongresu in doba njegovega vladanja mu je natanko predpisana. V Nemčiji pa odslej ne bo več instance, kateri bi bil kancler odgovoren, odgovoren bo le sebi in svoji vesti. Da bi ga le — ta vodila po poti miru in pravice, da pribori svojemu rodu in s tem tudi Evropi lepšo dobo!

Kaj se učimo?

Nenavadno mirno je postalo v deželi. Delo gre svojo pot naprej. Toda kjer se srečata dva znanca, sta v živem razgovoru. Spomin na zadnje dogodke ne da miru: kaj bi bilo, če bi narodni socialisti zmagali. Vsi smo vedeli, da je pripravljena močna italijanska armada na pohod v Avstrijo, nismo pa še vedeli, da je po izjavi našega novega kanclerja manjkalo jedva tri ure in sosedje bi ukorakali. Ali bi nastali pravi boji na našem ozemlju, ali bi sosedne države mirno zasedali, ali bi pokazala Zveza narodov, da živi? Vsa taka ugibanja se slišijo, kamor prideš. Ko je nevarnost minula, pa se marsikomu prikrađe pritažen nasmeh. Spomin nam uhaja na dogodke pred glasovanjem. Marsikoga pogrešamo. Kje je? Ali je zaprt, ali pa v Jugoslaviji. Koliko teh nam je pred glasovanjem znalo toliko slabega povedati o Jugoslaviji, tu pa tam se vidijo še sledovi napisov „einrukanja v Macedonijo“, česar se je bala za sina marsiktera mati. In sedaj? Veliko tistih, ki so nas strašili z Macedonijo, so sedaj sami „ajnrukai“ v Macedonijo. Pred 20 leti se jim pač ni sanjalo, da bi jo kdaj videli, kaj šele, do bodo v njej kdaj neprostoovoljno uživali slovansko gostoljubje. Čudna so pota usode: pred čemur so nas hoteli obvarovati, imajo sedaj sami. Mogoče se spametujejo.

Pa nočemo biti hudomušni, ampak zelo resni, kakor se spodobi za resen čas. Dogodki punta v naši deželi in posebno v našem ozemlju so tako važni, da jih ne smemo kmalu pozabiti. Kaj so pokazali?

Sicer je nekj jugoslovanski list prinesel novico, da je bilo med v Maribor pribegli narodni socialisti tudi nekaj Slovencev. Celovške „Freie Stimmen“ so to vest seve prinesle na prvem mestu kot najvažnejšo svetovno novico. Svoje razmere poznamo tako dobro kot nihče drugi, zato lahko pribijemo, da razun enega ali dveh, ki so jih narodni socialisti prisilili k sodelovanju, ni bil na strani vstašev niti eden zaveden Slovenec. Pač pa verjamemo, da se je ta alionine zavedni

vojak v Jugoslaviji rad izdal za Slovenca, da bi našel lepši sprejem. Neizpodbitno je dejstvo, da so vsi, kar se jih je od rojenih Slovencev udeležilo punta, sami „deutschfreundliche Slowenen“. Iz tega vidimo in najvidi vlada, kake sadove rodi ponemčevanje. Del jih je zaprt, del jih je v Jugoslaviji, doma čaka družina, čaka delo, a jih ni. Vse to bi izostalo, da bi ostal zavedni Slovenci. A to jim je bilo premečko — in sedaj te žalostne posledice. Zato bodimo pametni in si ne natikajmo tujega, pavovega perja, tujega blaga v svojo naturo, ostanimo to, kar smo po božji volji, pa si bodemo marsiktero žalost prihranili.

Pa še nekaj! Sedaj je čas, da si dobro ogledamo tiste, ki so krivi, da vlada v mnogih hišah žalost, tiste, ki so krivi, da imamo Slovence, ki zatajujejo in skrivajo svoj rod. Tj krivci nosijo največjo odgovornost. In ponekod je sedaj tako, da se ti še mirno sprehajajo po cestah, njihove zapeljane žrtve pa so ali v ječi ali pa v Jugoslaviji. V vsakem kraju je znano, kje so se zbirali narodni socialisti, kdo je upravitelj teh hiš; in vendar — ti se sprehajajo. Ljudstvo maje z glavami in si misli svoje: Tj so veliki „narodni“ delavci, nenadomestljivi so, zato ostanejo. Ljudstvo, ki nima tako zaprtih oči, se jih ogiblje in sedanje zkušnja mu pravi: poglej zavedne Slovence, nobeden od teh ni delal proti svoji državi, ni odpadel od nje, ker ni odpadel od svojega naroda, ker odpada v svoji značajnosti ne pozna, zato pa tudi nimajo nobene zapeljane žrtve.

In še nekaj iz višje politike prav po domače! Mnogo politikov uči, da je najboljša podlaga za vsako državo, če je v njej samo en narod in da se mora zato tam, kjer so še drugi narodi, te raznaroditi in izenačiti z glavnim narodom. Tako so dosedaj delali pri nas, tako delajo Italijani z Nemci in Slovenci. Pri nas pa se je pokazalo, da potučeni ljudje niso zanesljivi državljani. Iz tega naj se učijo vladni krogi, ki jim gre za zvestobo državljanov, da skrbijo, da ostane vsak zvest svojemu narodu. Tak narod bo poznal tudi zvestobo državi.

Štajerski župani zahtevajo. 7. avgusta so zborovali štajerski župani in med drugim stavili vladi sledeče zahteve: Župani in občinski odborniki, ki pripadajo Bauernwehru morajo biti odstavljeni, ostali člani okrajnih in občinskih zastopstev, okrajnih in krajnih šolskih svetov, kmetijskih zbornic se imajo v kratko odmerjeni dobi odločiti za ali proti domovinski fronti in smejo ohraniti svoje mandate samo v slučaju vstopa v domovinsko organizacijo. Deželni zbor ne odgovarja več razmeram in se mora raziti. V deželnem zboru se nahajajo poslanci, ki so se že za časa dr. Dollfussa izjavili proti sedanji Avstriji. Iz istih razlogov mora biti razpuščena sedanja kmetijska zbornica.

Hitler obljubuje mir. Dopisniku uglednega angleškega dnevnika je Hitler o svojem bodočem zadržanju dal sledeče pojasnila: V kolikor zavisi od Nemčije, v Evropi ne bo vojne, ker jo narodni so-

cialisti smatrajo za strašno katastrofo. „Svetovna vojna nam je uk in svarilo.“ Nemčiji gre le za obrambo. Avstrije ne bo napadala, vendar ne sme nikdo na svetu ovirati, da Avstrija upostavi z Nemčijo redne odnošaje. O priključitvi danes ni govora. V gospodarskem pogledu se hoče Nemčija še naprej vedno bolj postavljati na lastno produkcijo.

Če je resnica... Širijo se vesti, da je Nemčija vendarle pripravljena po tolikih izkušnjah sprejeti sporazum z Avstrijo. Baje so internirani voditelji avstrijske legije v Monakovem, ki nosijo nedvomno največji del krivde na zadnjem julijskem puntu in njegovih 200 žrtvah. Avstrijska legija, ki se je nahajala v bližini avstrijsko-bavarske meje, je menda prestavljena v zhodno Prusijo. Po poročilih avstrijskih listov je prišlo v nemirnih julijskih dneh med njo in SA. četami do ostrih bo-

jev, ker si je hotela izsiliti prepovedani pohod v Avstrijo. V koliko so te vesti resnica, se ne da dognati.

Tudi Italija ima gospodarske težkoče. Pred tednom so v Italiji zaprli znanega fašističnega poslanca Arpinatija s par sto njegovimi prijatelji. Dvignil se je bil proti svojemu šefu, zakar je sedaj moral na Liparske otoke. To ni prvi in bržkone tudi ne zadnji slučaj, ker bodo težke gospodarske razmere v Italiji vedno spet povod novemu nezadovoljstvu. Delavske plače so nizke, brezposelnost podpora je samo trimesečna, revežem brez vseh sredstev se dovoljuje zimsko podporo od decembra do februarja. Nič boljši ni drugimi stanovom. V težkih gospodarskih časih pa je stroga Mussolinijeva diktatura dvakratno težka.

Polet čez pustinje. Neki ameriški pilot poroča o vtisih svojega poleta nad pokrajinami Amerike, ki jih je zadela poletna suša. Tisoče kvadratnih milj je sama pustinja, polja so črna, jezera in reke izsušene, pokrajina je brez živega bitja, vsa živalna in ptice so poginile v vročini. Proizvodnja bombaža bo nazadovala za polovico. Vlada je preklicala premije, ki jih je lani obljubila farmerjem za zmanjšanje pridelka. Cene žita in drugih pridelkov rastejo že sedaj brez sicer običajnega sežiganja in uničevanja.

Do zmage!

Vedno bolj zamotan postaja položaj v Evropi. Ves kontinent sliči smodnišnici, kateri zadostuje le ena sama mala iskra, da se ožge in švigne v velikanskem ognjenem zublju proti nebu, puščajoč za seboj le zazvaline in podrtine — in milijone novih sirot. Zdi se, kot bi usoda Evrope v zadnjem desetletju s podvojeno naglico hitela nasproti odločitvi: tabori držav se po moči in obsegu večajo in po številu manjšajo, oblast in moč prehajata vedno bolj in vedno vidneje v roke malega števila oseb-voditeljev, ki imajo v rokah prihodnost evropskih narodov. Pa tudi v svetu misli in idej se iz povojnih blodenj človeškega duha vedno jasneje izkristaluje le še dvojica preostalih velikih svetov: kraljestvo luči in kraljestvo teme. Čim bližje hitijo narodi svoji končni usodi nasproti, s tem večjo silo se iz vrst njihovih najboljših izvija želja, da bi rešili sebe in svoje iz pretečega pogina obupane in razbičane človeške duše v dobo, ki bo spet poznala mir, red in ljubezen.

Sleherni poedinec, bodisi kmet ali delavec v borni koči ali kralj in vladar na čelu naroda, je orodje v rokah sile Najvišjega, ki po ljudeh in njihovih dejanjih uveljavlja svojo voljo ter vodi usodo sveta iz tisočletij v tisočletja. Šele ko uvidi bori sodobni rod vso ničevost in nesmiselnost svoje borbe proti Njemu, ki mu je Stvarnik in oče, bo zmagal in bo spet vladar podrejenega mu stvarstva.

PODLISTEK

F. K. Meško:

Njiva.

IV.

Sakrament, to je doktor! Še Boga bi iztožil in izlagal iz nebes! Ha - ha!"

Tako je govoril Matija že v sodnijski sobi in zdaj spet, ko sta šla z odvetnikom iz sodnijske hiše.

Hotel se je potolažiti in se razvedriti s to mislijo. Kakor Judje Pilatu, je hotel ves greh napriti zagovorniku. A lisjak mu je moral videti v srce. Zato mu je pri slovesu korenito zmešal štrečno. Rekel je smehljaje, ko ga je Matija iskreno zahvaljeval, da se je tako postavil zanj in za njegovo pravico: „Govoril sem resnico, kakor ste mi jo povedali v pisarni. Tako sva morala zmagati, ker je bila pravica na najini strani.“ A tisti zasmehljivi smehljaj je kar udarjal Matijo po glavi. In iz čudnega poudarka advokatovih besed je razločno slišal: „Saj vem, da si me nalagal. Zato sem lagal tudi jaz. A odgovor nosi ti! Jaz si umijem roke v nedolžnosti.“

Neprijetno ga je zadelo vse to. A še huje ga je vznemirjala skrb za njivo. Zato je pri slovesu zabičeval advokatu še enkrat, naj gotovo poskrbi, da pride njiva na prodaj.

„Plačati Koren tako ne more. Jaz pa — kaj naj z denarjem? Jesti ga ne morem. In njiva mi leži ravno pred voglom. Kar kriči k moji bajti.“

„Naredim, naredim, dragi moj!“ je vljudno zatrajeval odvetnik. „Račun pa pošljem za sedaj kar Vam. Pozneje zaračunimo seve Korenu — če bo imel s čim plačati.“

Jugoslovansko časopisje in julijska vstaja.

Razumljivo je, da so julijski dogodki v naši državi našli močan odmev tudi v državi-sosedu. Jugoslavija je vsled svojega nevtralnega zadržanja v avstrijskem notranj-političnem sporu po mednarodnem običaju sprejela po udušeni vstaji tisoče hitlerjanskih beguncev, ki so kot politični kaznjenci pri njej iskali zavetja. Ni brez ironije, da je med njimi večina takih, ki so doslej iz svoje nacionalne prenapetosti mrzili državo-soseda in te svoje mržnje do slovenstva in jugoslovanstva niso zakrivali tudi ne napram slovenski manjšini na Koroškem. Nočemo njihovega sovraštva nositi za njimi, marveč jih priporočamo gostoljubnosti svojega materinskega naroda v nadi, da se ob slovenski gostoljubnosti spremeni njihova mržnja v spoštovanje do naroda-soseda.

Izza julijskih dogodkov nas izredno veseli tudi pritrdilo jugoslovanskega časopisja našemu lojalnemu zadržanju. Jamči nam, da materinski narod s polnim razumevanjem zasleduje naše delovanje, smer in vodstvo. V naslednjem navajamo nekatere vrstice iz dveh jugoslovanskih listov.

Pod naslovom „Koroška igra usode“ piše „Mariborski Večernik“ med drugim: V teku let je bila vsa slovenska Koroška posejana z umetno in sistematično naseljenimi nemškimi kmetovalci, obrtniki in trgovci. Naselili so jih povsod tam, kjer so mogli Slovence iztrgati iz rok kako posestvo ali obrt. Naloga teh kolonistov je bila prvič, dati slovenskim krajem videz narodnostno mešanega ozemlja, drugič, postaviti Slovence pod stalno kontrolo in pritisk zagriženih Nemcev, in tretjič, pospešiti z njimi ponemčevanje. Avstrija je hotela pridobiti na ta način slovensko Koroško trajno za nemštvo in s tem seveda tudi zase, je pa doživela te dni velik in nepričakovan debakl. Skoraj vsi ti kolonisti so se do malih izjem postavili na stran narodnih socialistov, v kolikor kot narodni socialisti niso prišli na Koroško že ob svoji naselitvi. Ti ljudje, ki jih je Avstrija privlekla na Koroško, da bi si jo utrdila, so tako postali voditelji vsega gibanja proti Avstriji in za Nemčijo. Prav zaradi tega je pa bila tudi narodno-socialistična vstaja na Koroškem najobsežnejša, najresnejša in najtrdovratnejša. Narodno-socialistično vstajo moremo po vsej pravici imenovati vstajo nemških rajhovskih kolonistov, in med onimi, ki so po zlomu vstaje pribežali k nam v Jugoslavijo, tvorijo veliko večino prav ti kolonisti ali njihovi sinovi. Ti ljudje, ki so prišli ponemčevati slovensko Koroško za Avstrijo, so se uprli proti Avstriji in poiskali pribežališča in zaščite pri nas, pri tistem narodu torej, proti kateremu je bilo usmerjeno vse njihovo delovanje! Tako čudnih iger usode pozna zgodovina gotovo prav malo. Z njimi so pribežali k nam tudi mnogi domači Nemci

„Dobro, gospod!“ je nekoliko tiše pritrdil Matija, ki je na tistem spet pomislil: „Res je najprebrisanejši med prebrisanimi.“

A vendar se je veselil, da ima tako pretkanega zagovornika. To o računu ga res ni veselilo, a da sta dobila pravdo, tega se je veselil. Veselil se je s silo, da bi odgnal druge neprijetne misli. Sam sebe je tolažil in mamil s tem narejenim veseljem. In zvenečih odvetnikovih besed se je veselil. Opajal se je z njegovimi obljubami. Celó z njegovim smehljajem, ki ga je zdaj zdaj naravnost zbolel, a se je že čez hip tolažil, češ: „Če se on, ki pozna vso pisano pravico, tako smehlja, stvar vendar ne more biti tako huda.“

A ko se je doktor poslovil in ga je pustil samega na ulici, je minilo Matijo vse prisiljeno veselje, vsa ponarejena, izumetničena samozavest. Nena doma mu je postalo kakor človeku, ki v gostilniški sobi, v dimu in med glasnim govorenjem še ne čuti, da je pijan; a brž ko stopi na zrak, se mu zaguga zemlja pod nogami, ves svet zapleše okoli njega v čudno se zibajočih krogih.

„Samo da pridem iz te peklenske sobe, pa bom vesel!“ si je govoril med razpravo. A zdaj, ko je bil zunaj, ni bilo onega odrešenja v srcu, ki ga je pričakoval.

Ko se je spomnil sodnijske sobe, je naglo stopil po ulici. Polotil se ga je hipen strah, da ga pokličejo nazaj pred sodnika. In strogi mož mu poreče odkrito in brez usmiljenja: „Matija Petek, saj ste prisegli po krivem!“

Da se prej in varneje skrije, je zavil v stransko ulico. Naglo je utonil v staro krčmo. V prvo, ki je prišel do nje. Ni gledal, kakšna da je, samo da se

in renegati, ki imajo največ žalostnih „zaslug“, da smo Slovenci Koroško izgubili, tisti, ki so se ob prevratu z orožjem v roki borili proti nam in ob plebiscitu uprizarjali divje orgije in agitacije proti Jugoslaviji. In danes uživajo sami gostoljubje in kruh prav taiste — Jugoslavije. Nasprotno pa so ostali Koroški Slovenci mirni in lojalni in se bojev niso udeležili. Postali so torej glavni steber in element oblasti Avstrije! Nas samo veseli, da so se ponemčevalci Slovencev sami izgnali iz Avstrije, še bolj pa bi nas veselilo, če bi uradni Dunaj upošteval nauk teh dogodkov, ustavil raznarodovanje in dal koroškimi Slovincem vsaj one manjšinske pravice, ki jim po mirovni pogodbi pritičejo!“

Ljubljanski „Slovenec“ piše pod naslovom „Po puntu“ med drugim: „Ko bo nova avstrijska vlada po sklepu državljanske vojne pregledovala vrste lojalnih državljanov in ko se bo pri pregledu ustavila pri Korošcih, menda vendar ne bo zaprla oči pred dejstvi. Na Koroškem nima preveč prijateljev. Nekaj jih je izgubila pri februarjskih dogodkih, drugi so v sedanjem puntu dokazali, koliko jo marajo. Zato pa naj nikar ne stori usodne napake, da bi v kakšnem zaslepljenem oboževanju germanske kulture napravila velik odpuščajoč križ čez zadnje dogodke na Koroškem, pustila vse pri starem in se zadovoljila, da si z nadaljnim sistematičnim ponemčevanjem slovenskega življa vzgaja uskoški naraščaj škorpionov, ki jo bodo — bolj številni drugič — zgrizli do smrti.“

Visoko krščansko npravno stališče, ki so ga pri zadnji veliki preizkušnji v Avstriji zavzeli značajni koroški Slovenci, oni, ki so kljub zapostavljanju in poniževanju vztrajali kot Slovenci, ki jim je materni jezik in čuvanje narodne biti krščanska dolžnost, to značajno zadržanje zahteva ne samo tihega, niti glasnega priznanja, ampak do dna segajoče spremembe vsega postopanja avstrijske vlade do slovenske narodne manjšine. Katoliški koroški Slovenci zahtevajo, da se morajo božje pravice, ki jih ima vsak narod, spoštovati kot nedotakljive svetinje. S to pravo krščansko miselnostjo bo na Koroškem takoj nehalo ponemčevanje, umetno in nemoralno vzgajanje narodnega odpadništva, protiustavno narodno zavodništvo. Slovenec biti bo ne samo krščanska, marveč tudi državna krepost, odpadništvo ne samo nemoralen čin, marveč tudi protidržavni zločin.

DOMAČE NOVICE

Neustrašeni duhovnik. Dunajska „Reichspost“ piše v številki predzadnjega torka v poročilu po vstaji pod naslovom „Koroška zvestoba“ med drugim tudi tole: Č. kaplan Picej iz Železne Kaple se je med obrambo trga v najhujšem dežju puškinih krogelj podal k težko ranjenemu članu Heimatschutza Janezu Legatu, mu podelil zakrament

okrepča in se skrije pred zasledovalci, ki so mu za petami, kakor lovski psi divjačini.

Ali se mu le zdi tako? Mogoče! A zaupati temu staremu sodniku ni. Mučil ga je danes že dovolj.

V sodnijski sobi, še dovolj hladni v primeri z vročino zunaj — proti sredini julija se je vršila obravnava — mu je bilo v glavi sicer težko, napeto, a vendar še dovolj dolgo tiho in mirno. A ko ga je vprašal sodnik: „Tožitelj Matija Petek, ali morete priče pri živem Bogu in pri izveličanju svoje duše, da Vam obtoženec Peter Koren res ni vrnil denarja?“ mu je zašumelo v glavi. Kakor bi mu počasi zabijal žeblje skozi čelo, so ga zbolele počasne, trde besede sodnikov. Iz glave pa mu je bolečina naglo zaplala doli v srce. Tudi pogled sodnikov ga je pekel in bolel; tisti mirni pogled sivih oči, ki so gledale skozi očali, kakor bi se vbadalo vanj četrvero ostrobrušenih nožev in bi rezalo doli do srca, da izreže iz njega najskrivnejše misli.

S silo je zbral ves pogum in odvrnil odločno: „Lahko, gospod sodnik.“

In ko je govoril sodnik dalje in so padale besede, kakor bi padalo kamenje ob kamenje: „Petek, denite še enkrat na tehtnico dušo in teh dvestoštirideset kron. Pretehtajte, ali odtehtajo te krone človeško dušo“ — mu je zaklepalo v glavi, kakor bi za čelom razjarjen kovač udarjal z velikim kladivom.

Tedaj, v hudi stiski, mu je nekdo čisto razločno zašepetal na uho: „Saj ne gre za teh dvestoštirideset kron, za njivo gre! Pazi, Matija!“

Vzravnal se je, kakor bi hotel vreči s sebe zadnji pomislek, in skoro osorno je odgovoril: „Za pravico ni treba prodajati duše!“

(Dalje sledi.)

poslednjega olja in mu neustrašeno govoril tolažilne besede. Ves trg je ponosen na tega duhovnika. Na predlog zveznega vodje Heimatschutza je zvezni prezident podelil Legatu zlato medaljo za zasluge, katero je položil mrtvemu tovarišu za krsto grof Thurn. Pogreb se je razvil v veličastno manifestacijo držav zvestega ljudstva in so se ga udeleželi tudi mnogi slovenski kmetje, ki so se polno pridružili novi Avstriji.

Hitlerjevski puč na skrajnem vzhodu Koroške. Tam, kjer se steka Labudnica v Dravo, leži miren kotiček slovenske zemlje, katerega se niti svetovna vojna ni dotaknila s svojo grozoto. Toda v tem mirnem kotičku so skušali zadnji čas širiti med kmečkim ljudstvom nezadovoljni elementi nemir ter so z neumestnimi lažmi hujskali proti vladi. Tako so bila tla pripravljena, ko so v četrtek, dne 26. p. m. ob 1/6. uri pop. v Labudu počili prvi strelji in so razobesili hitlerjevsko zastavo. Takoj je bilo orožništvo z Heimatschutzom zaprto. Direktive in povelja so prihajala od centrale vstavev labudske doline. Slovensko prebivalstvo se vstaje ni udeležilo. Samo nekaj nahujskanih, mlečnozobih fantov iz potoške in suške občine okolice je hitelo v Labud. Ali so jih mikali šilingi, ali pa puška, katero so smeli nositi prvič v življenju. Bili so to ponemčeni elementi brez idealov in življenskega cilja, ki sicer simpatizirajo s komunisti. Stali so pod vplivom nekega neznačajnega priseljenca v Podvasi. Ta je bil že lesni trgovec, čevljar, mešetar, komunistični zastopnik, vojak (?) in je pridno zbiral okoli sebe mladino ter jo zastrupljujeval z lažnjivimi idejami. Starši so se v svoji kratkovidnosti čež noč našli pred prepadom in fantov niso mogli več brzdati. Pri nemirih so zelo aktivno sodelovali tudi učitelji na Suhi, rajhovski naseljenec v Potočah, nadalje občinski tajnik, ki se je menda čez noč proglasil za orožniškega inšpektorja in še nekaj drugih večinoma priseljenih oseb. Zelo žalostno in za naše dobro ljudstvo razhajivo dejstvo je pa to, da so ravno domačini baje po navodilu zgoraj omenjenega dotičnika v Podvasi hoteli aretirati č. g. župnika, ki jih je tu več let sem vodil z največjo ljubeznijo kot vzoren dušni pastir. Namerano bi izvedli, ako ne bi v petek vladne čete preko Velikovca prodrle do nas. Ali bi suški farani znali braniti svečenika božjega pred brezbožnimi fantalini? Po nemirih je tudi na nas, da odpremo oči in v bodoče vidimo skozi oblake laži v sonce resnice.

Žrtve vstašev v deželi. Kljub vsestranskemu poizvedovanju do danes ni bilo mogoče ugotoviti števila vstaških žrtev. Po splošnem pregledu se jih ceni na približno sto, vendar zna biti število nižje. V mnogih slučajih se je izkazalo, da se nahajajo osebe, ki se jih je štelo med padle, v Jugoslaviji ali pa se vračajo sedaj iz skrivališč domov in se predajajo oblasti. V varaždinskem taborišču je okoli 1300 ubežnikov. Ubežniki s potnim listom in zadostno gotovino ali oskrbo pri znancih ali sorodnikih so seve v kretanju popolnoma neovirani. V ječah celovskega deželnega sodišča sedi skupno 2800 oseb. Nastanjene so v poslopjih ljudskih šol in dež, sodišča. V celi državi je bilo aretiranih nekaj nad 5000 oseb.

Globasnica (Mistifikacija). V ljubljanskem „Slovincu“ piše nek poročevalec sledeče: V nedeljo, dne 29. julija so heimwehrovci aretirali na pliberškem kolodvoru učitelja Viternika in profesorja Hutterja iz Globasnice, ko sta ve vrnila iz Jugoslavije, kamor sta pribežala pred hitlerjevci. Ti so ju hoteli namreč v Globasnici aretirati, ko so zavzeli vas. Še danes — po 8 dneh sedita v ječi v Celovcu, kjer ju tudi pretepajo. — Poročilo omenjenega lista ne odgovarja docela resnici. Pač sta bila prijeta v Globasnici učitelj Viternik in profesor Hutter ob povratku iz Jugoslavije, aretacija pa je bila izvedena na podlag neke laži-vesti. V jutro drugega dne sta bila omenjena zaslišana od velikovškega okrajnega glavarja, ki ju je na njuno poročilo takoj izpustil. Učitelj Viternik je hkrati tudi krajni vodja domovinske fronte v Globasnici. Toliko resnici na ljubo.

Št. Vid v Podjuni. Povodom nacional-socialističnega puča sta bili izvršeni tudi pri nas dve aretaciji. Aretirana sta bila radi simpatij z hitlerjanci Hugo Ibovnik, učitelj v Št. Primožu, in Valentin Plešovnik, invalid v Št. Vidu. Čudno se nam zdi, da ljudje, ki dobivajo denar od države, delajo in rogovilijo proti njej; a nam mirnim Slovencem, ki smo vkljub vsem šikanam nemškutarije ostali zvesti državljanji, se očita iredentizem in protidržavno delovanje. Kje je toraj večja zvestoba?

Globasnica (Vstaja in še drugo). Ko so na god sv. Ane č. dekan Kindlmann molili še za dušni blagor pokojnemu kanclerju, nam je postalo vsem tesno pri srcu. Tišina je nato vladala povsod, tišina pred viharjem. Proti večeru pa smo izvedeli, da se pripravljajo hitlerjevci za napad. Ponoči je bila domačim orožnikom na uslugo takoj upostavljena domača straža. V jutro smo čuli močno streljanje s strojnicami od severne strani, opoldne že je priduvala drhal v našo vas in hotela najprej razorožiti orožnike. Ti so pravočasno izginili, narkar so hoteli aretirati nekatere naših mož, med drugim g. Viternika in tajnika Zankla. Ti pa so se pravočasno umaknili. Ker se jim je ponesrečila druga namera, so hoteli porušiti občinsko sobo, kar je preprečil posestnik hiše. Nato so razobesili na cerkvenem stolpu hitlerjansko zastavo. Dan navrh pa so se vrli junaki že preselili v celovške zapore. Fantje, ki so se udeležili vstaje, so bili še pred meseci v stiku z landbundovskimi in socialističnimi vrstami. Zavedni Slovenci se v to avanturo niso spuščali ter dokazali, da jim je zvestoba državi iskrena kot jim je iskrena zvestoba svojemu narodu. — En dan pred izbruhom vstaje se je od nas poslovila gospa Ivanka Kronavetvogel, organizatorica in voditeljica globaškega pevskega zbora. Odpotovala je v Radovljico, kjer je prevzela službo pri tamošnjem odvetniku dr. Šmajdu. Vrli voditeljici globaških pevcev, ki je odšla za svojim težko obolelim možem v Jugoslavijo, želimo v novem poklicu vse najboljšiše!

Bistrica pri Pliberku (Škoda po toči). Znano je, da je bila naša občina po toči hudo prizadeta. Komisija je ugotovila škodo pri 22 najbolj oškodovanih posestnikih in jih je predlagala za zasilno podporo. Škoda pri teh posestnikih znaša okoli 33.200 šil. Ostalim posestnikom pa naj bi se znižali davki, ker odstotna škoda ne dosega za zasilno podporo določene višine. Kako se je precenila škoda v občinah Blato in Libuče, nam ni znano, vsekakor bi bile številke zanimive.

Dvor pri Dobri vesi (Tatvina). Tokrat je dobil ponočni obisk gostilničar Filip Kräiger, pd. Pirovc. Uzmovič je iztrgal šaluzije, vzel gnojne vile in začel ribariti skozi okenski križ. Vlovil je mesa, klobas in salam za približno 300 šil. Je popolnoma jasno, da je bil tat domačin. Oseba ni neznana, vendar se ni postopalo proti njej iz gotovih razlogov. Ni to prvi slučaj pri Pirovcu, da je kaj izginilo.

Galicija (Razno). Ne spimo pri nas. Na Veliko Gospojnico je dobilo gališko gasilsko društvo motorno brizgalko. Blagoslavljanje se je izvršilo na zelo slovesen način. — Malo smo zadovoljni z letino. Rž je bila posebno slaba. Krme je dosti za živino, a cena zanjo pičila. — V julijskih nemirnih dneh je ostalo pri nas vse mirno. Slišali pa smo pokanje pušk prav iz bližine. Nekaj fantov iz naše občine, ki so bili v službi na Miklavčevem, je bilo prisiljenih, da so šli z uporniki. Pozneje so bili z ostalimi vred aretirani. Maša zadušnica za pokojnim kanclerjem je bila pri nas 30. julija in ji je prisostvovalo veliko število občinstva. — Umrla je dolgoletna organizatorica gospa Lesjak. Voljno je prenašala dolgotrajno bolezen. Bodi ji večni mir, zaostalim pa naše sožalje. — Dne 2. avgusta smo pokopali Kajžlarjevo mater iz Abrij. Pred tednom so jo bili mahnili v glinjsko faro k svoji mlajši hčeri, domov pa so jih pripeljali od kapi zadete. Kmalu nato so umrli. Bili so iz znane krščanske Žavrove hiše v Lečnah. R. i. p. Z ostalimi sožalujemo.

Drobiž. Julijska revolta je imela težke posledice i za tujski promet. Konec julija je n. pr. iz Vrbe odpotovalo 758 oseb, vsepovsod pa je izostal dotok novih letoviščarjev. — Narodna banka bo v oktobru izdala novce za dva šilinga z Dollfussovo silko. — Beljak dobi pred Parkhotelom svoj Dollfussov trg. — Vojaško sodišče v Gradcu je doslej obsodilo Kostelnika, ki je ustrelil majorja Smoleja, na smrt, a ga je zvezni prezident pomilostil na 15 let težke ječe, vstaša Brunnerja na 12 let težke ječe in še druge štiri vstaše iz Nemškega Grebinja na več let težke ječe. — V vstaji je v državi skupno padlo od vladnih rednih in pomožnih čet 95 mož. — Izšla je za prihodnje šolsko leto nova odredba, ki predpisuje učiteljem strogo pažnjo na dobro državljsko vzgojo. — Imenovan je svet občin Celovec, v njem je po eden zastopnik posameznih stanov. — V dneh od 1. do 10. septembra se v Ljubljani vrši jesenski velesojem, katerega posebnost bodo letos „Slovanski narodni plesi“. — Smrtno se je ponesrečil povodom nezgode z avtom v Krivi Vrbi sin tam bivajočega bivšega španskega kralja Alfonza.

NAŠA PROSVETA

Mladina, nosi mir!

Julijski nemirni dnevi so kot žarek posvetili v naše vasi in njihovo življenje. Sanjali smo o miru in slogi na naši vasi in dobro nam je bilo ob sanjah, kruti dogodki zadnje vstaje pa so mahoma za dan ali dva razgrnili vso sovražstvo in ozkosrčnost, ki še vedno snivata v srcih mnogih vaščanov in sosedov. Pa je vendar tako strašna misel, da biva sovražnik sredi vaše družine, navezane medsebojno v boli in veselju, ter ruje in ščuje proti njej, da jo raztrga in razbije v njeni složnosti in ljubezni. Needina vas sovražnih si sosedov je podobna pobeljenemu grobu, ki na zunaj skriva trohno in črva, ki znotraj gloje in razjeda neprestano noč in dan. Saj taka vas ne more več doživljati iz srca lepote Gospodovega dneva, vaških praznikov, vaškega veselja in vaše žalosti. Prazna je in grda, oropana svojega največjega čara.

Slovenska mladina Tvoja velika postava bodi, da boš nosila mir v naše vasi in domove, oni lepi kmetiški mir, za katerega zavidajo mesta in trgi in ki je predpogoj sreče in zadovoljstva naše vasi! Združi našo vas, danes razdvojeno in raztepeno po sovražniku, spet v eno samo družino, da bo v njej obveljala nepisana pravica dobre soseščine in iskrenega prijateljstva. Vedi, da so stoletja zgodovine skovala iz ljudi in gospodarstev naše vasi eno samo telo, ki se razvija in raste le ob složnem gibanju vseh udov, ki pa propada in usiha ob neslogi in sebičnosti le enega svojih členov.

Kako naj postaneš nositeljica miru? Nikakor ne s praznimi besedami, le s tem, da najprej najdeš miru in sloge sebi in da sama polna daješ in polniš še druge. Nikar ne misli, da boš našla miru zase in za svoje v uspavanju krščanskih in narodnih idealov! Le — tak mir bi bil gnjil in ničev in ne bi našel pota v razbičane duše sodobnega ljudstva. Išči miru zase in za svoje v miru srca in vesti, v značajnosti in odkriti ljubezni, v veri v Boga in narod svoj!

To, slovenska mladina, bodi prva in največja postava fantov in deklet od naše fare!

Dobrla ves. Društvo odbor naznanja, da je knjižnica v svrhu ureditve do 1. oktobra zaprta. Hkrati naproša vse člane, da vrnejo izposojene knjige, sicer bi bil prisiljen zahtevati odškodnino.

ŽENSKI VESTNIK

Vrle žene.

Tiste dni pred materino smrtjo sem spoznal naše sosede, vrle žene in kmetske matere. Mamici moji v hvaležen spomin in vrlim ženam sosedam v zahvalo naj veljajo te vrste.

Naši hiša stoji na samem in sosedove so raztresene po okolici. Razvedelo se je o boleznih naše matere. Radi so jo imeli spoštovali so jo in vredna je bila tega. In prišle so. Najbolj požrtovalna je bila Petrova Klara. Že prej sem često mislil, da bo ona nekaj, ako bo treba, požrtovalna strežnica materi. In bilo je tudi res. Utrujena po naporu delu je pogosto prihajala in prečula cele noči. Največ tolažbe pa so prinašali Jurjevi mati. Pridna in boguvdana žena so. Sama v trpljenju prizkušana so pripovedovali mnogo božjega in lepega in njene tolažilne besede so vplivale ko hladilen balzam. Neizmernost nepriučene, pristne srčne dobrote in kulture je to, ki jo daje samo vera, krščanstvo, priprosti naši kmetski materi. Prinašali so neki križec, močno blagoslovljen, za zadnjo uro. Bodi Jurjevi materi izrečena iskrena zahvala in naj bodo tudi oni deležni take dobrote v zadnjih dnevih. Prihajala je Bokra. Mlada kmetica je še, polna zdravja in upanja v bodočnost. Pametno je znala vse urediti in njene besede niso bile potrte, otožne, marveč so dajale upanje v življenje. Pa Mohoborovi mati so potarnali in trpeli z vsemi in pokazali vso plemenitost svoje duše in milino srca. Prišla je Travarica. Zgovorna je in pametne so bile njene besede. In še so prišli Simonovi mati. Dobra in pridna žena so in tolažili so kot malokdo. — Spoštujem vas in cenim, ve priproste mamice, kajti v velikih trenutkih življenja in smrti je več modrosti v vas, kakor v celih skladovnicah knjig.

Mati pa je postajala iz dneva v dan slabejša, življenske sile so pojemale, mirno in vdano je trpela, ker vedela je, da se bliža kmalo rešitev. Duhovnik s sveto popotnico je priklical iz nadnaravnega vira čudovite milosti. Nikdar ni duhovni-

kov poklic zvišenejši, ko tedaj ko pripravlja človeka za najodločilnejši trenotek. Mama je vse blagoslovila in vse odpustila. Trenotki, ki se nikdar ne pozabijo. In ura je prišla. Tisto soboto zjutraj je nehalo biti njeno dobro, zlato srce. Umr-la je v soboto, rekli so zato, ker je čistila Mater božjo. Žalost se je naselila v hišo, srce je stisnilo in solze so rosile. Mati pa je spala tako mirno, tako pokojno... In dva dni potem, sončen avgustov dan je bil, smo stali na libuškem pokopališču in izročili našo mater blagoslovljeni zemlji. Nikdar več se ne bomo videli na tem božjem svetu.

Drugi dan je bila Velika Gospojnica. Romal sem na Sveto mesto, k Materi božji, Pomočnici kristjanov, Tolažnici žalostnih... L. P.

GOSPODARSKI VESTNIK

V avgustu na polju in v hlevu. Oves dozoreva in postaja goden za žetev. Ajda in repa vsled zadostne vlage dobro uspevata. Tekom zadnjih avgustovih tednov bo treba opleta in razredčiti repo, da se bo bolj razvijala. Koruzo za zeleno krmo, ki nam v jeseni mnogo zaleže, lahko še vedno posejemo. Tudi grašico z ržjo sejemo že sedaj, da se pred zimo dobro vkorenini in nam da še eno košnjo. Zgodaj spomladi jo bomo drugič in v majniku lahko tretjč kosili. Molzna živina nam bo hvaležna za to tečno hrano. Praznih strnišč ne puščajmo nepreoranih, ampak jih sprašimo, da se nam zemlja ne kvari. Plevelj zatirajmo po vseh njivah, da ne napravi semena. Če je krompir napaden po peronosperi, vidni po zarjavelih stebelcih in listih, ga škropimo z modro galico in izrujmo bolna steblovja, da bolezen ne seže do gomoljev. Zdrava in krepka stebela, od katerih bomo odbrali krompir za seme, lahko sedaj zaznamujemo. Po sneti napadena koruzna stebela izrujemo in sežgemo. Na zelju pobirajmo gosenice. Zaskorjeno njivsko zemljo zrahljajmo. — Govejo živino in prašiče se v avgustu krmi kolikor mogoče z zeleno krmo ali pa se jih pase. Prikladaj deteljo ali lucerno, da pri kravah ne pade množina mleka. Konjem in volom se poklada le tako novo travniško in deteljno ali lucerno, da pri kravah ne pade množina mleka. Konjem in volom se poklada le tako novo travniško in deteljno seno, ki je povsem pokipelo, da se izogneš neprijetnostim, ki pretijo živini po mladem senu. Paša je nadvse koristna. Medtem je dobro, da se hleve, svinjake, kurnike pobeli in razkuži z apnenim mlekom hlevska tla, staje, jasli, korita in posodo za krmljenje. Samo delo, ki je brez stroškov, a velike koristi.

Kakršna setev, taka žetev. Ta stari pregovor poznajo vsi naši gospodarji, pa se, žal, ne ravnaajo vedno po tem. Navadno le vprašujejo, katera vrsta žita je najbolj rodovitna. Navadno sejemo domače vrste z več ali manj dobrim uspehom, ali pa uvažamo tuje, ki nam rode par let dobro, potem pa odpovedo. Z domačimi vrstami pšenice, rži, ječmena se da doseči visoke pridelke, če pravilno postopamo s semenom. Žitno seme mora namreč biti čisto, debelo, kaljivo in zdravo. Ne zadostuje očistiti zrnje le na vetrniku, ki ga le nepopolno loči od primesi, ampak ga moramo vsaj še enkrat ali po potrebi dvakrat pognati skozi trijer, ki odbere samo najdebelejše zdravo zrnje. In šele to je dobro za setev. Ne trijerirana žita torej nikdar ne sejemo. Glede trijerja zamoremo vsaki občini le svetovati, da si nabavi v okvirju kmetijske podružnice ali gospodarske zadruga ali celo posojilnice skupni trijer, ki bo nedvomno dobro služil vsem dotičnim posestnikom.

Žito naj se redko seje! Redka setev žita da bogatejši pridelek nego gosta. Naši kmetje ta nauk premalo obravnavajo. Posamezne rastline se bolje razvijajo, če imajo okrog dovolj prostora. Pregoste rastline se medseboj duše, ker ne dobe dovolj zraka in svetlobe ter hrane v zemlji. Posledica je, da silijo kvišku, napravijo dolgo, šibko slamo, ki pri vsakem vetru ali dežju poleže, zrnje pa ostane slabo in drobno. Navaja se, da gosto žito pozimi ne pomrzne, da ga plevelj ne zaduši, da dobijo bolj fino slamo za krmo i. dr. Toda žito pozimi ne pomrzne, če se je jeseni dovolj močno obrastlo. Plevelj ga ne bo dušil, če mu ne bomo gnojili z hlevskim gnojem. Saj žita vendar ne sejemo radi slame za krmo, temveč radi zrnja. Da naprednejši kmetje posejejo za tretjino manj zrnja na en hektar kot pa naši in imajo pri tem dvakrat večje pridelke, je dokaz umestnosti redke setve.

Zadnji čebelarji up je letos — ajda. Veliko naših čebelarjev je pričelo prevažati svoje čebele v ajdova pasišča. Letos je ajda nekoliko zgodnejša in zato je zgođen prevoz umesten. Čebelarjem še priporočamo, da svoje družine že sedaj uredijo za zimo. Le močne družine si bodo nabrale zimsko zalogo. Že sedaj je treba urediti zimsko gnezdo. Slabo satje v plodiščih se odstrani, satje ne sme biti ne prestaro in tudi ne premlado. Glede matic velja načelo, da se preko dveh let stare ne puščajo črez zimo. Sicer se dogodi, da je tudi starejša matica prav dobra, vendar so takšni slučaji izjeme. Starejša matica začne prihodnje leto ravno v dobi največjega razvoja pešati. Plemenjak slabi, čebelar trpi škodo.

Celovski trg. Pšenica 36—39, rž 26—28, ječmen 18—19, oves 22—24, ajda 24—26, koruza 19—23, sladko seno 6—8, slama 4—5, krompir 14—16, goveja mast 4,—4,50, sirovo maslo 3,—4,40, prekajena slanina 4,—, svinjska mast 2,40—2,80, smetana 2,40—4,00, kokoši 2,—3,—, race 4,—. Plemenske krave 80—1,10, klavne 80—90, prasiči 80—90 g za kg žive teže.

RAZNE VESTI

Potratna mati narava.

Čim globlje se spuščamo v skrivnosti narave, tem težje zamoremo zasledovati red in smotrnost, ki vladata v njej. Predvsem je za nas nerazumljiva potrata, s katero narava razsipa kali življenja. Vsako sekundo zažive milijoni novih bitij, ki nimajo nobenega izgleda za življenje. Riba jegulja leže letno do 10 milijonov jajčec, čebelna matica do milijona. Na vsaki tobakovki rastlini dozori letno do štiristotisoč semen. Ja, da bi se ena sama rastlina ali žival nižje vrste zamogla razvijati od početka našega štetja do danes nemoteno in neovirano, svet, njega zemlja in vode bi bile tako prenatrpane bitij in že davno bi zmanjkalo zraka, toplote in hrane. Čim nižji je bitje, tem burnejše je njegovo razmnoževanje. Najmanjša poznana bitja so bakterije in te so po dvajsetih minutah svojega „rojstva“ že zrele, da se razmnožujejo in če ne bi bilo ovir, bi se bakterije razmnožile samo v par dneh v oblo, ki bi bila večja od naše zemlje.

Pa potratnost matere narave je samo navidezna. Čim neugodnejši so pogoji za življenje kateregakoli bitja, tem večja je rodovitnost. Neki botanik je odmeril nekaj metrov trate in je dal na tej površini porovati vse rastline razun ene, ki je potem razstrosila lahko vsa semena v pripravljeno zemljo. Rastlina proizvaja letno 700.000 semen, med katerimi je 600.000 zdravih. Pa glej, na trati se je pokazalo, da je vzklilo kljub tolki obilici semen komaj 108 kali in še te so zamirele, da je končno ostala ena sama rastlina za potomstvo.

Le navidezen je v naravi boj vseh proti vsem, da je to, kar je za lastni rod potomstvo, za tujca hrana. Kajti v tem boju za obstanek je veličasten red, da od najmanjših, nevidnih bakterij živi naslednja višja stopnja bitij, da od teh malih bitij živi rastlinstvo in tako se ta lestvica vzpenja prav do človeka, ki pa sam speč poginja in umira kot žrtev najmanjših in najpreprostejših živih bitij. Le najodpornejše in najbolj zdrave rastline in živali so odbrane po materi naravi, da živijo normalno življenje in končajo v prid novemu svojemu zrodu. Vsa živa bitja pa tvorijo neškončno verigo življenja in da bi vzel in uničil tej verigi le en sam člen, bi veriga razpadla.

Tudi v človeškem rodu velja taisti zakon narave, da zamorejo ljubovati neprilikom življenja ter polno izpolniti svojo življensko nalogo le oni ljudje, ki so si v življenski borbi priborili dovolj duševnega in telesnega odpora.

Vlak brez koles. Med Moskvo in Neginskom bodo še letos pričeli graditi železniško progo, na kateri bo vozil vlak brez koles. Proga bo poglobljena in bo imela obliko žleba, vlak pa bo vozil po nji s pomočjo krogeč. Sovjetski inženjerji pravijo, da bo ta najmodernejši vlak dosegel hitrost 300 km na uro. Dosedanji poizkusi z novo konstrukcijo železniškega vlaka so se prav dobro obnesli. Posebno bo novi vlak primeren za proge z velikim vzponom, torej zlasti za gorske železnice.

Bodoča ženska moda. Kralj pariške in svetovne mode je napisal v nekem francoskem listu daljši članek, v katerem trdi, da bodo ženske kmalu za-

čele nositi namesto današnjih kril — hlače. Za danes jih uporabljajo pri kopanju, jahanju in drugih športih in nihče jim ne ugovarja. Zakaj bi jim potem zabranjevali hlače kot navadno oblačilo? Pa tudi te hlače bodo bolj podobne krilu kot pa moškimi hlačam. Visoke in polvisoke pete bodo izginile. Klobuki ne bodo več ploski in majhni, marveč z okusno upognjenim krajcem. Blago modernih oblek bo pripravljeno tako, da bo spreminjalo barvo po barvi okolice in zato se ne bo treba več oblačiti po vremenu. Obleke bodo ob hoji tudi zvenele, da jih bodo ljudje ne samo videli, vonjali, marveč tudi slišali.

Moderno japonsko dekle. Neki profesor-nekristjan na cesarskem vseučilišču v japonskem mestu Kyotu je govoril nedavno več govorov o modernem japonskem dekletu. V teh predavanjih je pozival japonske mladenke, naj si izbere za življenski vzgled „sveto krščansko Devico“. Japonski profesor je govoril o Materi božji z največjim spoštovanjem in je naglašal, kako je sveta Devica krasen vzgled deviške čistosti. Ona ni samo vzor dekletom, ampak tudi materam je nadaljeval japonski profesor — zakaj v vsej japonski zgodovini ne najdemo lepšega vzgleda dobre matere. — In kakšen je odmev teh lepih besed v Evropi?

Vrabc s štirimi očmi. Dunajski živalski vrt v Pratru je dobil nenavaden prirastek mladega vrabca, ki je padel iz gnezda. Glava vrabčeva ima štiri oči. Doslej se je že večkrat pripetilo, da so našli ptičje mladiče brez peruti, zato pa z dvema paroma nog. V takšnih primerih je verjetno sklepati, da posega narava nazaj v davnino, ko so bili ptičji predniki še četveronožci. Primer vrabca s štirimi očmi pa se ne da pojasniti in ostane zaenkrat uganika narave.

Koliko je požrla svetovna vojna. Po dvajsetih letih se je svet spet spomnil ogromnih žrtev svetovne vojne. Ameriški državnik Butler je izračunal, da se je v vojni porabilo toliko denarja po vseh deželah, ki so se je udeležile, da bi sleherna družina po teh deželah dobila lastno hišo z vso opremo in pet orolov zemlje v vrednosti 20.000 šilingov. In še bi ostalo denarja za knjižnice in visoke šole in druge slične ustanove, ki služijo resničnemu podvigu ljudstva. Vse te dobrine je požrla vojna. In koliko jih požre sedanje mrzlično oboroževanje po celem svetu? Nedvomno bi bila vsesplošna razorožitev dobršen kos rešitve gospodarske krize. Draga je človeška kratkovidnost!

Hindenburgov grob. Nemci so pokopali svojega nesmrtnega maršala iz svetovne vojne in poznejšega „očeta domovine“ v stolpu orjaškega tannenberškega spomenika, ki stoji blizu mesteca Hohensteina v Vzhodni Prusiji. Osem mogočnih stolpov strmi v nebo, z njih vrhov se odpira pogled po vsem bivšem tannenberškem bojišču. Ob cestah, ki vodijo k spomeniku, je videti grobove in spomenike padlih nemških vojakov in polkov. Spomenik je mišljen kot romarski kraj, kjer naj bi nemška mladina iskala vzorov in potov. Na sredi se vzpenja proti nebu orjaški križ, pod katerim počiva neznan nemški vojak. V posebnem stolpu so shranjene zastave vzhodnopruskih polkov. Poseben stolp je posvečen Hindenburgu in tam bodo počivali maršalovi telesni ostanki.

Kako izgledamo. Berlinski dušeslovni zavod je prišel nedavno do zaključka, da ve človek pravzaprav zelo malo o svoji zunanosti. Predvsem ne ve mnogo o tem, kar lahko sam na sebi opazuje. Napravili so več poizkusov, posneli profile, roke in potom gramofonske plošče tudi glas. Pri predvajanju se nihče ni mogel spoznati. Dognalo se je, da vidi človek sebe takega, kot bi se rad videl. Edino hoja se ni dala prikriti, ker je pri sebi še nikdar ni mogel sam kdo opazovati.

Dnevno 40.000 neviht! Učenjaki so izračunali, da je letno na naši zemlji do 18 milijonov neviht, kar bi znašalo dnevno nekako 40.000. Po teh računih udari strela stokrat na sekundo, seve pa njene pogubne iskre ne dosežejo vedno zemlje. Vodne kapljice, ki tvorijo oblake, oddajajo svojo energijo pri napetosti sto milijonov voltov. Izračunali so še, da bi treščila strela v hišo na hribu povprečno vsakih 100 let enkrat, dočim bi treščila v človeka šele vsakih 100.000 let.

V najem se da

posestvo pri Beljaku. Pogoji zelo ugodni. Naslov v upravi našega lista.